

Czwartek, 18 grudnia 2008 r.

1. popiera plany Komisji, a w szczególności propozycję dotyczącą wspierania europejskich ram interoperacyjności w ramach programu IDABC oraz obecne prace nad podpisem elektronicznym i e-tożsamością;
2. zwraca się do Komisji o uzupełnienie europejskiej przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości przestrzenią e-sprawiedliwości poprzez:
 - a) podjęcie konkretnych działań nakierowanych na wdrożenie europejskiej przestrzeni e-sprawiedliwości;
 - b) jasne określenie spraw objętych działaniami UE poprzez, na przykład zastosowanie odrębnej definicji lub dodanie do „e-sprawiedliwości” przedrostka „UE”: UE e-sprawiedliwość lub UE-sprawiedliwość;
 - c) realizację portalu/sieci e-sprawiedliwość z uwzględnieniem potrzeb obywateli UE oraz osób zawodowo zajmujących się w UE kwestiami prawnymi i zapewnienie przejrzystego oraz łatwego sposobu dostępu do informacji opracowanego przez ISA dzięki wykorzystaniu sieci transeuropejskich, o których mowa w art. 154 Traktatu WE;
 - d) szerokie wykorzystanie narzędzi elektronicznych w rozwoju europejskiej kultury wymiaru sprawiedliwości;
 - e) pełne wykorzystanie możliwości nowych technologii do zapobiegania i zwalczania przestępczości międzynarodowej;
 - f) bezwzględny rozwój narzędzi, na przykład wideokonferencji służących poprawie gromadzenia dowodów w innych państwach członkowskich;
 - g) wzmocnienie praw podstawowych, zabezpieczeń proceduralnych postępowań karnych i ochrony danych jako integralnej części przygotowania i realizacji planu działań na rzecz UE-sprawiedliwości;
3. wyraża przekonanie, że działalność instytucji powinna w większym stopniu koncentrować się na obywatelach;
4. z zadowoleniem przyjmuje entuzjazm państw członkowskich związany z ustanowieniem projektów dwustronnych mogących stanowić podstawę do późniejszego włączenia wszystkich państw członkowskich, a tym samym zapewnienia maksymalnie wydajnej współpracy na szczeblu wspólnotowym, przestrzega jednak przed możliwą fragmentaryzacją związaną z tym podejściem i nalega na podjęcie wszelkich kroków służących zapobieżeniu jej;
5. wzywa Komisję do poświęcenia należytej uwagi rozwojowi narzędzi e-learning dla sądownictwa w kontekście e-sprawiedliwości.
6. stwierdza, że zalecenia te są zgodne z zasadą pomocniczości i z podstawowymi prawami obywateli;
7. uważa, iż wnioskowany projekt nie pociąga za sobą skutków finansowych;
8. zobowiązuje swojego Przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji, a także szczegółowych zaleceń przedstawionych w załączniku, Komisji i Radzie, a także rządów i parlamentom państw członkowskich.

ZAŁĄCZNIK

SZCZEGÓŁOWE ZALECENIA DOTYCZĄCE TREŚCI WNIOSKOWANEGO PROJEKTU

Zalecenie 1 (co do formy i zakresu zalecanego instrumentu)

Wobec braku przegłosowanej przez Radę rezolucji w sprawie planu działania angażującego Komisję w jego realizację zwrócono się do Komisji o przygotowanie planu działania na rzecz e-sprawiedliwości na poziomie europejskim. Powinien on składać się z szeregu oddzielnych działań przedstawionych szczegółowo poniżej, z których część może skutkować opracowaniem wniosków legislacyjnych, jak na przykład w odniesieniu do współpracy administracyjnej zgodnie z art. 66 traktatu WE, inne – zaleceń, a jeszcze inne – aktów administracyjnych i decyzji.

Czwartek, 18 grudnia 2008 r.

(Konkretne działania na rzecz stworzenia europejskiego obszaru sprawiedliwości) Oczywiście pierwszym krokiem w tym kierunku byłoby wyposażenie wszystkich sądów w UE w komputery, adresy poczty elektronicznej i połączenie internetowe. Powinno to się wydawać rzeczą oczywistą, ale niestety sprawy mają się inaczej: w wielu przypadkach sądom brak podstawowego wyposażenia, lub — nawet jeśli je mają — nie mogą, lub nie chcą z niego korzystać. Sytuacja ta musi ulec zmianie.

(Jasne określenie zakresu e-sprawiedliwości) W celu uniknięcia nieporozumień wskazane byłoby jasne określenie zakresu spraw objętych działaniami UE, na przykład poprzez zastosowanie odrębnych definicji lub dodanie do słowa e-sprawiedliwość akronimu UE: UE e-sprawiedliwość lub UE-sprawiedliwość.

Zalecenie 2 (co do minimalnej zawartości zalecanego instrumentu)

Plan działania powinien składać się przynajmniej z następujących działań:

1. Plan działań na rzecz e-sprawiedliwości

W celu uniknięcia rozdrobnienia i poprawy koordynacji i spójności, Komisja wraz z Parlamentem powinna przygotować skierowany do obywateli UE i osób praktykujących prawo plan działań na rzecz e-sprawiedliwości proponujący strategię najlepszej realizacji europejskiej przestrzeni sprawiedliwości. W tej perspektywie instytucje UE oraz państwa członkowskie powinny lojalnie współpracować (art. 10 Traktatu WE), zobowiązując się do wzajemnego przekazywania wszelkich istotnych informacji, w tym bieżących informacji o nowoprzyjętych aktach prawnych, jak ma to miejsce, odpowiednio, w przypadku rynku wewnętrznego w zakresie wymiany informacji o uregulowaniach technicznych. Jednocześnie, pomimo że wszelkie posunięcia zmierzające do poprawy wzajemnego zrozumienia informacji są pożądane, należy zwrócić uwagę na jasne zdefiniowanie i ograniczenie tłumaczeń maszynowych, ponieważ mogą się one okazać mylące.

2. Działania w zakresie przyszłościowego prawodawstwa

Komisja powinna stworzyć odpowiednie mechanizmy w celu zagwarantowania, że wszelkie przyszłe prawodawstwo w dziedzinie prawa cywilnego będzie przygotowywane w formie umożliwiającej korzystanie z niego za pośrednictwem systemów internetowych. Należy na przykład podjąć kroki w celu zapewnienia, że proponowana europejska spółka prywatna może powstać przy użyciu wniosków online, oraz że wnioski dotyczące uznawania instrumentów takich jak te dotyczące ochrony prawnej osób pełnoletnich oraz innych poświadczonych dokumentów zostaną przystosowane do wykorzystania online. W związku z powyższym, w przypadku propozycji przewidujących formularze przeznaczone do wypełnienia przez obywateli, formularze te powinny być od samego początku przystosowane do użytkowania elektronicznego i dostępne we wszystkich językach urzędowych państw członkowskich. Należy podjąć działania mające na celu ograniczenie do minimum pól wymagających wpisu i zagwarantowanie, że w razie konieczności w Internecie dostępna będzie pomoc we wszystkich językach urzędowych oraz elektroniczne usługi tłumaczeniowe. Ponadto, jeżeli potrzebne będą usługi w zakresie doręczania dokumentów, należy wprowadzić przepisy gwarantujące możliwość dostarczania dokumentów i przekazywania komunikatów za pośrednictwem poczty elektronicznej oraz elektronicznego składania podpisów, a w przypadkach, gdy konieczne jest zeznanie ustne, należy zachęcać do korzystania z wideokonferencji.

Wszelkie przyszłe propozycje powinny zawierać należycie uzasadnione oświadczenie Komisji o przeprowadzeniu kontroli zgodności z systemem e-sprawiedliwości.

Komisja powinna przeprowadzić kontrolę wszystkich obowiązujących aktów legislacyjnych w zakresie wymiaru sprawiedliwości w sprawach cywilnych i zaproponować w razie potrzeby zmiany w celu dostosowania obowiązującego prawodawstwa do wymogów e-sprawiedliwości. Ponadto zwrócono się w tym kontekście do Komisji o priorytetowe potraktowanie analizy europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, europejskiego tytułu egzekucyjnego oraz alternatywnego rozstrzygnięcia sporów, aby umożliwić obywatelom i przedsiębiorcom bezpośredni dostęp do nich w Internecie. Podobnie należy dokonać przeglądu przepisów

Czwartek, 18 grudnia 2008 r.

dotyczących doręczania dokumentów ⁽¹⁾ i zbierania dowodów w postępowaniach cywilnych ⁽²⁾. Celem powinno być dostarczenie szeregu skutecznych i prostych instrumentów, które będą pomocne obywatelom i małym przedsiębiorstwom i będą przez nich wykorzystywane, a nie stworzenie systemu, który wspiera wyłącznie komercyjne strony sporów rozpatrując zbiorowe skargi.

3. Działania w zakresie postępowania cywilnego

Komisja i Rada powinny dostarczać Parlamentowi Europejskiemu sprawozdania na temat reformy i harmonizacji prawa proceduralnego i dowodowego w sprawach transgranicznych i sprawach rozpatrywanych przez Trybunał Sprawiedliwości, z uwzględnieniem najnowszych osiągnięć w dziedzinie technologii informacyjnych. Celem powinny być prostsze, tańsze i szybsze postępowania cywilne w sprawach transgranicznych.

4. Działania w zakresie prawa kontraktów i konsumenckiego

Pod tym względem nacisk należy położyć na przepisy prewencyjne poprzez zagwarantowanie większej jasności i prostoty, a także unikanie ryzyka, problemów i wydatków związanych szczególnie z prywatnym prawem międzynarodowego.

W tym kontekście zwrócono się do Komisji o podjęcie prac nad określeniem standardowych warunków handlu elektronicznego. Ostatecznie, umożliwiłoby to podmiotom prowadzącym elektroniczną działalność handlową oferowanie „błękitnego przycisku” („blue button”), za którego pomocą konsumenci (lub inni handlowcy) mogliby zgadzać się na zastosowanie standardowego europejskiego prawa umownego do przeprowadzanych przez nich transakcji. Można by go połączyć z systemem składania skarg online i dostępem do zatwierdzonych elektronicznych alternatywnych metod rozstrzygnięcia sporów.

5. Działania w zakresie języków, wielojęzyczności i interoperacyjności

Należy rozpocząć program mający na celu analizę najlepszych sposobów instalowania aplikacji tłumaczeniowych na europejskich portalach e-sprawiedliwości. Równolegle należy stworzyć grupę roboczą odpowiedzialną za uproszczenie i standaryzację terminologii. Każde państwo członkowskie powinno stworzyć bazę danych tłumaczy pisemnych i ustnych specjalizujących się w dziedzinie prawa.

6. Działania w zakresie europejskich portali e-sprawiedliwości

Wszystkie wyżej wymienione działania powinny wchodzić w zakres kompetencji działu koordynacji i zarządzania, odpowiedzialnego również za koordynację wkładu poszczególnych państw członkowskich i zagwarantowanie ich interoperacyjności.

Dział koordynacji i zarządzania powinien również ponosić odpowiedzialność za opracowanie i funkcjonowanie europejskiego portalu e-sprawiedliwości, który powinien posiadać obszar dla obywateli, dla osób czynnie zajmujących się wymiarem sprawiedliwości i dla urzędników i pracowników wymiaru sprawiedliwości. Ponadto dział ten powinien składać sprawozdania komisarzowi ds. sprawiedliwości, wolności i bezpieczeństwa, Parlamentowi Europejskiemu i Radzie. Należy jak najszybciej (nie później niż w latach 2009-2010) rozpocząć przeprowadzanie studiów wykonalności odnośnie do wykorzystania podpisów elektronicznych w obrocie prawnym, zdalnego dostępu do krajowych baz danych (rejestrów: postępowań upadłościowych, gruntów, handlowych itd.), a także stworzenia bezpiecznej sieci, mając na uwadze wyniki już uzyskane przez Radę (połączenie rejestrów postępowań upadłościowych, ewentualna współpraca z EULIS i EBR). Studium wykonalności dotyczące wirtualnej platformy wymiany powinno się rozpocząć w 2011 r. Studium wykonalności powinno przestrzegać przepisów dotyczących jawności i dostępu do informacji obowiązujących w każdym państwie członkowskim w celu zagwarantowania ochrony danych i pewności prawnej odnośnie do informacji.

Przeprowadzając te badania należy uwzględnić pracę wykonaną już w tym zakresie przez notariuszy (identyfikacja podpisów, system elektronicznych usług notarialnych, rejestr testamentów itd.). Celem jest dostarczenie narzędzi przyjaznych dla obywateli, przedsiębiorców, przedstawicieli zawodów prawniczych, wymiaru sprawiedliwości oraz urzędników zajmujących się zarządzaniem wymiarem sprawiedliwości.

a) Europejski portal e-sprawiedliwości dla obywateli

Ten wielojęzyczny portal powinien zostać zaprojektowany tak, by zapewniał wszelkie wsparcie obywatelom i przedsiębiorcom poszukującym pomocy prawnej i wstępnej porady prawnej na temat prawnych problemów o charakterze transgranicznym.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1348/2000 z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie doręczania w państwach członkowskich sądowych i pozasądowych dokumentów w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. L 160 z 30.6.2000, str. 37).

⁽²⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1206/2001 z dnia 28 maja 2001 r. w sprawie współpracy między sądami państw członkowskich przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych lub handlowych (Dz.U. L 174 z 27.6.2001, s. 1).

Czwartek, 18 grudnia 2008 r.

Oprócz dostępu do prawnych baz danych i elektronicznych środków odwoławczych (drobne roszczenia, nakaz zapłaty), elektronicznych systemów alternatywnego rozstrzygnięcia sporów (łącznie z systemem SOLVIT) i rzeczników praw obywatelskich, portal powinien zawierać inteligentne systemy umożliwiające obywatelom znalezienie wskazówek dotyczących rozwiązywania różnych problemów prawnych. Systemy takie powinny wskazywać obywatelom, jak znaleźć w innym państwie członkowskim prawnika posługującego się ich językiem (adwokata, notariusza, radcę prawnego itd., a także opis funkcji) oraz jak określić rodzaj dostępnej pomocy prawnej i jakie kroki należy podjąć, aby wykonać odnośne czynności formalne w poszczególnych państwach członkowskich (np. jak utworzyć spółkę, przygotować sprawozdanie roczne, sporządzić testament, kupić/sprzedzić dom itd.). Portal powinien również zawierać informacje o rodzaju problemu, krokach proceduralnych, które należy podjąć, i tak dalej.

W miarę możliwości udzielaniem i kontrolą bezpłatnych wstępnych porad prawnych za pośrednictwem poczty elektronicznej powinny się zajmować krajowe organizacje zawodowe. Należy zapewnić przynajmniej dostęp do rejestrów prawników, notariuszy, komorników i woźnych sądowych, audytorów, akredytowanych krajowych ekspertów oraz tłumaczy pisemnych i ustnych specjalizujących się w dziedzinie prawa w każdym państwie członkowskim, łącznie z linkami do właściwych organizacji zawodowych. Należy też udostępnić przystępne informatory na temat systemów prawnych poszczególnych państw członkowskich.

Należy też umożliwić szybki dostęp do doraźnej pomocy prawnej i policji.

Ponadto portal powinien zapewnić dostęp do różnych rejestrów i umożliwić publikację krajowych komunikatów urzędowych.

b) *Bezpieczny europejski portal e-sprawiedliwości*

Portal ten powinien zostać zaprojektowany jako narzędzie pracy sędziów, pracowników sądów, urzędników krajowych ministerstw sprawiedliwości i praktykujących prawników, zabezpieczone dzięki zróżnicowanym prawom dostępu.

Oprócz zapewnienia dostępu do prawnych i legislacyjnych baz danych oraz jak największej liczby rejestrów krajowych portal powinien umożliwiać też bezpieczną komunikację, wideokonferencje i wymianę dokumentów między sądami, a także między sądami a stronami postępowań sądowych (dematerializacja postępowań). W tym celu portal powinien również umożliwiać weryfikację podpisów elektronicznych i zawierać odpowiednie systemy kontroli.

Portal powinien dostarczyć także środki umożliwiające wymianę informacji, na przykład dotyczące osób, które nie mogą pracować z dziećmi lub obejmować stanowisk dyrektorów spółek.

Punkty kontaktowe Europejskiej Sieci Sądowniczej w sprawach cywilnych i handlowych w państwach członkowskich powinny być zachęcane do odgrywania aktywnej roli w rozwoju europejskiej strategii w dziedzinie e-sprawiedliwości poprzez wkład na rzecz projektowania przyszłych portali, w tym obywatelskiego portalu e-sprawiedliwości, w ramach wspólnotowej strategii w dziedzinie e-sprawiedliwości, zaprojektowanego w szczególności w celu zapewnienia obywatelom bezpośredniego dostępu do wymiaru sprawiedliwości. Jako pierwszy krok strony internetowe krajowych ministerstw sprawiedliwości powinny posiadać link do strony internetowej Europejskiej Sieci Sądowniczej.

Portal ten powinien dostarczać obywatelom UE informacji o wymiarze sprawiedliwości państw członkowskich w sprawach karnych, informować szczególnie o ich prawach, podawać informacje praktyczne dotyczące sposobu i rodzaju instytucji, do której należy się zwracać, jak otrzymać formularze, informować o pomocy prawnej i zawierać listę adwokatów mogących obsłużyć klientelę zagraniczną. Portal powinien informować również osoby zawodowo zajmujące się prawem o prawie unijnym i odnośnych aktach prawnych państw członkowskich. Strony internetowe EJT (szkolenie pracowników wymiaru sprawiedliwości w Unii Europejskiej), EJN (europejska sieć sądownicza), EJTN (europejska sieć szkoleniowa dla pracowników wymiaru sprawiedliwości) i inne już obecnie dostarczają wielu użytecznych informacji. Jednakże informacje te są fragmentaryczne i trudne do odnalezienia. Należy udostępnić odnośne orzeczenia sądowe. Wszystkie te informacje powinny być dostępne w sieci i poza nią, a szczególną uwagę należy zwrócić na mechanizmy synchronizujące dostarczające zaktualizowanych informacji (RSS-feed).

Czwartek, 18 grudnia 2008 r.

7. Szkolenie pracowników wymiaru sprawiedliwości

W celu zwiększenia zasięgu europejskiej kultury wymiaru sprawiedliwości i dotarcia do możliwie największej liczby organów sądowych, każdy nowy pracownik wymiaru sprawiedliwości powinien w chwili podejmowania zatrudnienia otrzymywać „służące przeżyciu” informacje, zamieszczone na CD lub kluczu USB, obejmujące traktat WE oraz podstawowe teksty dotyczące współpracy sądowej i systemów wymiaru sprawiedliwości w państwach członkowskich. Należy również zwrócić uwagę na publikacje UE skierowane do obywateli, zapewniające praktyczne informacje na temat współpracy sądowej UE i systemów karnych innych państw członkowskich. Komisja i Rada powinny ponadto w odpowiedni sposób wspierać elektroniczne narzędzia szkolenia oferowane przez EJTN, która reprezentuje instytucje szkolenia pracowników sądów z całej UE.

8. Zapobieganie i zwalczanie przestępstw międzynarodowych

Dotychczas najważniejszym dokonaniem e-sprawiedliwości w zakresie wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych jest stworzenie europejskiego systemu przekazywania danych z rejestrów skazanych. Dla osiągnięcia skuteczności system ten powinien bezzwłocznie otrzymać wsparcie w postaci struktury elektronicznej mogącej łączyć wszystkie krajowe rejestry skazanych ⁽¹⁾. Inną istotną dla europejskiej przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości aplikacją IT jest system informacyjny Schengen (SIS), duża baza danych, która na wiele sposobów umożliwia odpowiednim władzom w państwach członkowskich wymianę informacji i współpracę, w tym poprzez bezpieczne i niezmiernie szybkie przekazywanie europejskich nakazów aresztowania. Jak stwierdzono w stanowisku Parlamentu Europejskiego z dnia 2 września 2008 r. ⁽²⁾, Eurojust jest kluczowym czynnikiem w walce z przestępczością międzynarodową na płaszczyźnie UE. Jego funkcje koordynacyjne mają podstawowe znaczenie dla zwalczania zjawiska poważnych przestępstw, które w coraz większym stopniu dokonywane są przy użyciu środków technologicznych. Dzięki innowacyjnemu systemowi przetwarzania danych (system E-POC) w 2008 r. Eurojust przekroczył pułap ponad 1 000 spraw. Należy mnożyć te pozytywne przykłady i finansować je ze środków UE.

9. Technika wideokonferencji

Stosowanie wideokonferencji w postępowaniach karnych jest w niektórych państwach członkowskich często spotykane. Pozwala to zbierać dowody w postaci oświadczeń oskarżonych, świadków lub ekspertów mimo ich fizycznej nieobecności i jednocześnie zapewnia właściwą ochronę osobom jej potrzebującym. Europejska Konwencja o pomocy prawnej w sprawach karnych z 2000 r. wytycza zasady przesłuchiwania świadków, oskarżonych i ekspertów przy pomocy wideokonferencji. Została już ona ratyfikowana przez 24 państwa członkowskie. Parlament Europejski wzywa państwa członkowskie do zakończenia procesu ratyfikacji w możliwie najkrótszym terminie. Brak jeszcze statystyk na temat praktycznego stosowania wideokonferencji. Wydaje się jednak, że wideokonferencje nie są w pełni wykorzystywane, a jedną z tego przyczyn jest brak niezbędnego sprzętu elektronicznego. Należy możliwie szybko zapewnić wsparcie w postaci sprzętu oraz pomoc finansową ze strony UE.

10. Wzmacnianie praw podstawowych i zabezpieczeń proceduralnych

Wszelki postęp technologiczny jest pożądanym, o ile nie zagraża on prawom podstawowym. Należy mieć to na uwadze podczas przygotowywania i realizacji planu działań, a szczególną uwagę trzeba zwrócić na poszanowanie praw podstawowych, szczególnie na zabezpieczenia proceduralne i ochronę danych, dając obywatelom UE prawo do dostępu do zebranych informacji wykorzystywanych wspólnie przez odpowiednie władze i informując ich o możliwych środkach zaradczych. Prawdziwa strategia e-sprawiedliwości nie jest w stanie funkcjonować bez harmonizacji zabezpieczeń proceduralnych oraz odpowiednich zabezpieczeń w zakresie ochrony danych odnoszących się do współpracy w sprawach karnych.

⁽¹⁾ Parlament wspiera ten projekt i wyraża nadzieję, że będzie on zrealizowany z uwzględnieniem stanowiska Parlamentu z dnia 9 października 2008 r. w sprawie ustanowienia europejskiego systemu przekazywania informacji z rejestrów skazanych (ESPIRS) (P6_TA(2008)0465).

⁽²⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 2 września 2008 r. w sprawie inicjatywy zgłoszonej przez Królestwo Belgii, Republikę Czeską, Republikę Estońską, Królestwo Hiszpanii, Republikę Francuską, Republikę Włoską, Wielkie Księstwo Luksemburga, Królestwo Niderlandów, Republikę Austrii, Rzeczpospolitą Polską, Republikę Portugalską, Republikę Słowenii, Republikę Słowacką i Królestwo Szwecji mającej na celu przyjęcie decyzji Rady w sprawie wzmocnienia Eurojustu i zmiany decyzji 2002/187/WSiSW (P6_TA(2008)0384).